

Cải thiện chương trình đào tạo ngành Nhật Bản học

Nguyễn Thị Phương Thu*

*ThS. Khoa Ngôn ngữ & Văn hóa Phương Đông – Trường Đại học HUFLIT

Received: 8/6/2023; Accepted: 14/6/2023; Published: 22/6/2023

Abstract: The goal of higher education is to provide human resources to meet the needs of socio-economic development, to meet the requirements of the labor market, and at the same time to adapt to changes in life and society. Thus, when building a university-level training program, we need to ensure these requirements and always improve to keep up with the times.

In the context of technology development, the world is gradually entering the globalization era, foreign language training in general - Japanese in particular also needs to improve in order to develop. Subjects should gradually change from theoretical subjects that favor knowledge in textbooks into theoretical subjects combined with practice to foster and improve students' creativity and practical application. Specialized seminar courses are also indispensable courses in the current period.

Keywords: Japanese university, specialized seminar, scientific research, training program

1. Mở đầu

Hiện nay số lượng người quan tâm đến tiếng Nhật, văn hóa Nhật Bản tại Việt Nam đang ngày càng tăng. Theo kết quả khảo sát tại các cơ quan, cơ sở giáo dục tiếng Nhật tại Việt Nam do Quỹ Giao lưu Quốc tế Nhật Bản (JF) công bố vào tháng 11 năm 2022 thì hiện tại số lượng người học tiếng Nhật tại Việt Nam là 169.582 người, và số lượng cơ quan giáo dục tiếng Nhật (bao gồm cả trung tâm tiếng Nhật, cấp 2, cấp 3 và bậc đại học) trong phạm vi toàn quốc là 629 cơ sở¹ [3/15]. Theo kết quả khảo sát này, tiếng Nhật không chỉ được đào tạo ở bậc đại học mà nó còn được triển khai giảng dạy tại 9 tỉnh thành trong số 63 tỉnh thành của Việt Nam. Trong đó có 2 trường TH, 81 trường trung học cơ sở và 36 trường trung học phổ thông [Web/1].

Tiếng Nhật được đào tạo đại trà từ giai đoạn trung học cơ sở, trung học phổ thông cũng là tín hiệu đáng mừng cho việc giáo dục tiếng Nhật ở bậc đại học. Các trường đại học có cơ hội tuyển sinh những sinh viên có nền tảng tiếng Nhật vững chắc nên sẽ đảm bảo chất lượng đào tạo và cơ hội đào tạo nguồn nhân lực tiếng Nhật chất lượng cao ngay từ giảng đường đại học không còn là ước vọng xa xôi nữa. Tuy nhiên, đi kèm với những thuận lợi cũng có những khó khăn nhất định đòi hỏi các trường đại học có ngành Nhật Bản học, Ngôn ngữ Nhật cần phải xem xét, đó chính

là việc thiết kế và phát triển chương trình đào tạo (CTĐT) cho phù hợp.

Hiện nay, về vấn đề phát triển CTĐT có rất nhiều nhà nghiên cứu ủng hộ quan điểm tiếp cận phát triển. Cách tiếp cận phát triển gắn với quan niệm “người học là trung tâm”, theo đó, các bài giảng được tổ chức dưới dạng các hoạt động khác nhau nhằm giúp cho người học lĩnh hội dần các kinh nghiệm học tập thông qua việc giải quyết các tình huống. CTĐT xây dựng mục tiêu đào tạo, lộ trình thực hiện, nguồn lực cần có và những hoạt động cần thực hiện. Khi có bất kỳ yếu tố nào thay đổi thì CTĐT cần thay đổi theo [1/2].

Với cách hiểu như thế, trong bối cảnh trình độ của người học tiếng Nhật đã được nâng cao hơn, nhu cầu về năng lực và trình độ tiếng Nhật của doanh nghiệp đối với nguồn nhân lực tiếng Nhật cũng thay đổi thì việc xem xét và lên kế hoạch phát triển CTĐT nhằm đáp ứng nhu cầu xã hội là điều cấp thiết nhất hiện nay.

Trong phạm vi bài viết này, người viết sẽ khảo sát và phân tích CTĐT của các trường đại học có đào tạo ngành tiếng Nhật ở Việt Nam và Nhật Bản. Sau đó, người viết sẽ đề xuất định hướng phát triển CTĐT cho chuyên ngành Nhật Bản học tại đại học Việt Nam.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Chương trình đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật ở bậc đại học

2.1.1. Chương trình đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật ở các trường đại học Việt Nam

Hiện tại ở Việt Nam có khoảng 26 trường đại học và cao đẳng đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật. Các ngành được đào tạo gồm ngành Đông Phương học (trong đó có chuyên ngành Nhật Bản học), Nhật

1. Đây là khảo sát về việc thực thi giáo dục tiếng Nhật ở các Cơ quan Tổ chức có đào tạo tiếng Nhật trên phạm vi toàn thế giới. Khảo sát này được Quỹ Giao lưu Quốc tế Nhật Bản tiến hành 3 năm một lần. Kết quả khảo sát mới nhất là khảo sát năm 2021, được công bố vào 11/2022 dựa trên số liệu được khảo sát trong giai đoạn từ 5/2021 đến 6/2022.

Bản học, Ngôn ngữ Nhật. Chuyên ngành khác nhau thì chương trình đào tạo và định hướng nghề nghiệp cho sinh viên cũng khác nhau. Chúng tôi đã tìm hiểu CTĐT của các trường và nhận thấy rằng tất cả CTĐT của các trường đều có điểm chung về cách thiết kế khối kiến thức và phân bổ môn học.

Bảng 2.1. Các trường đại học có đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật tại Việt Nam

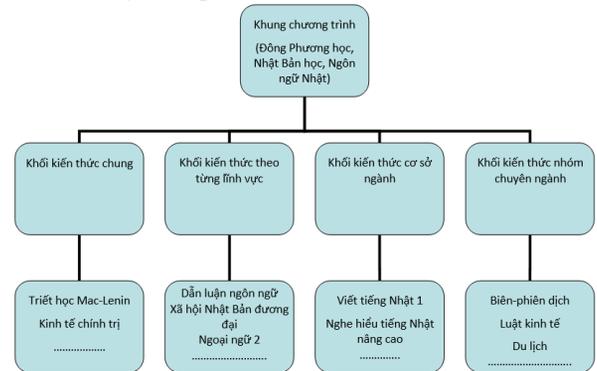
TT	Tên trường	Tên ngành đào tạo	Khu vực
1	Đại học Kinh tế tài chính	Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh
2	Đại học Nguyễn Tất Thành	Đông Phương học	TP.Hồ Chí Minh
3	Đại học Quốc tế Hồng Bàng	Nhật Bản học	TP.Hồ Chí Minh
4	Đại học Công nghệ TP.HCM	Đông Phương học Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh
5	Đại học Mở	Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh
6	Đại học Văn Lang	Đông Phương học	TP.Hồ Chí Minh
7	Đại học Ngoại ngữ - Tin học TP.HCM	Đông Phương học	TP.Hồ Chí Minh
8	Đại học Duy Tân	Ngôn ngữ Nhật	Đà Nẵng
9	Đại học Hùng Vương	Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh
10	Cao Đẳng Bách Khoa Sài Gòn	Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh
11	Đại học Đông Á	Ngôn ngữ Nhật	Đà Nẵng
12	Cao đẳng Công nghệ Thủ Đức	Tiếng Nhật	TP.Hồ Chí Minh
13	Đại học Đà Lạt	Đông Phương học	Đà Lạt
14	Đại học Gia Định	Đông Phương học	TP.Hồ Chí Minh
15	Đại học Văn Hiến	Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh
16	Đại học Ngoại thương	Ngôn ngữ Nhật	TP.Hồ Chí Minh Hà Nội
17	Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn	Nhật Bản học Nhật Bản học chất lượng cao	TP.Hồ Chí Minh
18	Đại học Ngoại ngữ (Đại học Quốc gia Hà Nội)	Ngôn ngữ Nhật (Chất lượng cao)	Hà Nội
19	Đại học Ngoại ngữ (Đại học Đà Nẵng)	Ngôn ngữ Nhật	Đà Nẵng
20	Đại học Ngoại ngữ (Đại học Huế)	Ngôn ngữ Nhật	Huế
21	Đại học FPT	Ngôn ngữ Nhật	Hà Nội Đà Nẵng TP.Hồ Chí Minh
22	Đại học Hoa Sen	Nhật Bản học	TP.Hồ Chí Minh
23	Đại học Thăng Long	Ngôn ngữ Nhật	Hà Nội
24	Đại học Bà Rịa – Vũng Tàu	Đông Phương học	Vũng Tàu
25	Đại học Cửu Long	Đông Phương học	Vĩnh Long
26	Đại học Việt Nhật (Đại học Quốc gia Hà Nội)	Nhật Bản học	Hà Nội

(Sắp xếp theo thứ tự xuất hiện trong Cẩm nang tuyển sinh đại học 2021)²

Tùy vào định hướng và mục tiêu đào tạo mà các

2. Cẩm nang tuyển sinh đại học&cao đẳng 2021 (Bản điện tử) được đăng trên trang web của báo Thanh niên. <https://thanhnien.vn/giao-duc/cam-nang-tuyen-sinh-2021-1371680.html>

trường sẽ thiết kế môn học và chuyên ngành khác nhau. Tuy nhiên, khung chương trình của các ngành Đông Phương học, Nhật Bản học, Ngôn ngữ Nhật ở đại học Việt Nam đều có điểm chung là được thiết kế theo hướng tổ hợp các khối kiến thức sau:

Sơ đồ 2.1. Khung chương trình chung cho ngành Nhật Bản học, Ngôn ngữ Nhật đang được các trường đại học tại Việt Nam sử dụng

Các môn học của khối kiến thức chung, khối kiến thức theo từng lĩnh vực, khối kiến thức cơ sở ngành về cơ bản các trường đều có hệ thống phân bổ môn học giống nhau. Riêng khối kiến thức nhóm ngành thì tùy vào đặc điểm và định hướng mà các trường sẽ chia nhóm ngành khác nhau. Ví dụ, Trường Đại học KHXH&NV TP. Hồ Chí Minh sẽ định hướng sinh viên theo hướng nghiên cứu nên trong phần khối ngành sẽ có phần “Định hướng nghiên cứu chuyên sâu”; Trường Đại học Ngoại ngữ (Đại học Quốc gia Hà Nội) thì sẽ phân thành 2 khối ngành là Kinh tế và Du lịch. Ngoài ra cũng có các trường khác có thêm định hướng ngành Biên-Phiên dịch, Lý luận giảng dạy....

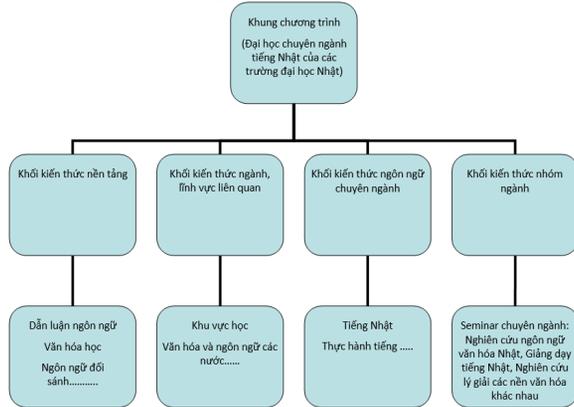
Đa số các trường đều thiết kế các môn học dưới dạng học phần lý thuyết, chỉ riêng Trường Đại học Việt-Nhật có thêm học phần Seminar chuyên ngành dành cho đối tượng năm 3, năm 4. Học phần này được thiết kế dưới dạng tin chỉ lý thuyết và thực hành. Có thể nói đây là điểm đặc trưng nổi bật của ngành Nhật Bản học Trường Đại học Việt- Nhật. [Phụ lục 1]

2.1.2. Chương trình đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật ở các trường đại học Nhật Bản

Chúng tôi đã tìm kiếm trường đại học cao đẳng có chuyên ngành tiếng Nhật trên các trang web tìm kiếm trường của Nhật Bản³ thì kết quả nhận được có khoảng 143 trường đại học Nhật đang đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật. Chuyên ngành tiếng Nhật thường

3. Các trang web tìm kiếm thông tin về trường đại học, cao đẳng phổ biến tại Nhật: pasanavi.evidus.com, manabi.benesse.ne.jp, shingakunet.com....

thuộc các ngành sau: Ngoại ngữ, Ngôn ngữ và văn hóa quốc tế, Văn học, Ngôn ngữ và văn hóa.... Sau khi xem khung chương trình đào tạo chuyên ngành tiếng Nhật của một số trường như Đại học Waseda, Đại học Osaka, Đại học Ngoại ngữ Kyoto...thì chúng tôi nhận thấy điểm chung trong việc thiết kế chương trình của các trường đại học như sau:

Sơ đồ 2.2. Khung chương trình chung cho ngành đào tạo tiếng Nhật được các trường đại học tại Nhật Bản sử dụng

Tùy vào định hướng của từng trường mà nội dung các môn học có thể thay đổi cho phù hợp. Điểm đặc biệt trong chương trình đào tạo của các trường Nhật là hình thức môn học. Đa số các môn học chuyên ngành của sinh viên năm 3, năm 4 đều được thiết kế theo dạng thực hành. Đặc biệt là hình thức các môn chuyên ngành đều có nội dung đa dạng và có thể thay đổi tùy theo lĩnh vực nghiên cứu của giảng viên phụ trách. Các giờ học Seminar chuyên ngành của Nhật thường là các giờ học có số lượng sinh viên ít, khoảng 15 đến 20 sinh viên. Các sinh viên này đều có điểm chung là đều quan tâm đến chuyên ngành và nội dung môn học mà họ đăng ký. Khi học các môn Seminar chuyên ngành sinh viên sẽ làm nghiên cứu, phát biểu theo sự hướng dẫn của giảng viên phụ trách.

2.2. Đưa học phần Seminar chuyên ngành vào chương trình đào tạo ngành Nhật Bản học là điều cần thiết

Sau khi tìm hiểu CTĐT chuyên ngành tiếng Nhật của các trường đại học Việt Nam và Nhật Bản, thì chúng nhận thấy điểm khác biệt rất lớn trong tư duy xây dựng CTĐT của Việt Nam và Nhật Bản. Các học phần của các trường đại học Việt Nam chủ yếu thiên về lý thuyết, còn các trường của Nhật thì tập trung vào phần thực hành, các môn học của bên Nhật cũng chủ yếu đào sâu sức sáng tạo, nghiên cứu của sinh viên.

Chúng tôi có ấn tượng về hình thức Seminar chuyên ngành trong các trường đại học Nhật. Khi tìm hiểu về CTĐT của các trường đại học Nhật Bản, chúng tôi nhận thấy giờ học Seminar luôn là điểm sáng, trong phần giới thiệu ngành học của các trường thường hay xuất hiện giới thiệu về các môn học Seminar để thu hút người học.

Dựa trên những hoạt động giảng dạy thực tế tại Trường Đại học HUFLIT, chúng tôi nhận thấy nếu đưa học phần Seminar chuyên ngành vào chương trình đào tạo ngành Nhật Bản học thì sẽ đạt được những hiệu quả như sau:

- *Nâng cao được sức sáng tạo, tạo môi trường thực tế để sinh viên ứng dụng những kiến thức đã học:* Chúng tôi đã tập hợp SV yêu thích giao lưu văn hóa và tiến hành các hoạt động hướng dẫn dạng giờ học Seminar và chúng tôi đã nhìn thấy sự tiến bộ của sinh viên: từ giai đoạn ban đầu không biết nên làm gì để chuẩn bị cho buổi giao lưu... đến nay các bạn đã chủ động lên kế hoạch, chủ động liên lạc trực tiếp với các bạn sinh viên Nhật nhằm tổ chức các buổi giao lưu tốt hơn.

- *Tạo môi trường thuận lợi giúp giảng viên và sinh viên nghiên cứu khoa học xã hội:* Đề cải thiện và giúp sinh viên có ý thức hơn về hoạt động nghiên cứu khoa học hơn thì đưa các môn Seminar chuyên ngành vào giảng dạy là hợp lý. Nội dung giờ học Seminar sẽ theo định hướng nghiên cứu của GV và đặc thù nhóm ngành: Seminar chuyên ngành về so sánh đối chiếu ngôn ngữ Việt-Nhật, Seminar chuyên ngành về giao lưu văn hóa Việt – Nhật.

3. Kết luận

Cải tiến CTĐT là hoạt động thiết yếu trong giáo dục. Một CTĐT tốt cần đáp ứng được nhu cầu xã hội, luôn thay đổi để tiếp cận phát triển. Đưa Seminar chuyên ngành vào CTĐT là một vấn đề sớm hay muộn các trường đại học ở Việt Nam sẽ nghĩ đến.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thanh Sơn (2014), *Phát triển chương trình đào tạo đại học theo định hướng đáp ứng chuẩn đầu ra*, Bản tin khoa học và giáo dục.

2. Nhóm phóng viên giáo dục báo tuổi trẻ (2021), *Cẩm nang tuyển sinh Đại học & Cao đẳng 2021*, Nxb. Tuổi trẻ và Nxb. Phụ nữ Việt Nam.

3. 国際交流基金(JAPAN FOUNDATION)、海外の日本語教育の現状 – 2021年度日本語教育機関調査より(SURVEY REPORT ON JAPANESE – LANGUAGE EDUCATION ABROAD 2021)、JAPAN FOUNDATION、2022.